

Változások kora 2.rés

Hozzáadta: Sebestyén Gábor
2004. október 17. Vasárnap 17:28
Utolsó frissítés 2007. november 19. Hétfő 20:42

A cikksorozat második részében az újtalakulás katonai oldalát ismerhetitek meg.

2. rész

A cikk első részében az átmenet gazdasági oldaláról volt szó. Itt a második részben a katonai vonatkozásról szeretnék írni. Mint azt az első részben írtam, a gőzgőp a 19. század elején érte el azt a fejlettségi szintet, amely lehetővé teszi a hadihajók felépítését.

Utaltam arra is, hogy az 1810-20-as években már rővidtávon vagy partközeli zónákban alkalmazták a gőzhajókat a szállításra. A 40-es években már megkezdődött a rendszeres utasforgalom az Atlantián keresztül. Katonai vonatkozásban viszont az átmenet kezdete még a balmennyre is meglehetősen nem volt gyors. A változás maga pedig nem következett csak a gőzgőp megjelenéséhez, hanem a szeszefonás azzal a technikával, hogy a hadihajókat sebezhetetlenné teszi az ellenségkel szemben. Lászlóssuk hogy a tengeri hadihajók a nagy flották gerincét a fegyverrel felszerelt sorhajók egy modernbb kifejezéssel (csatahajók) alkották. Ezek közül a legnagyobbak 100-120 tonnával voltak felszerelve és az őzkiszorításuk elérte az 1200-1800 tonnát. A tengeri hadihajók pedig egy akkor már közeli kővető és zászlós taktika szerint zajlottak. Vagyis az azonos sebességű és fegyverzetű hajók, egymás mellett sorban haladva (innen ered a sorhajó elnevezés is), jobb vagy baloldali oldalukkal harcoltak. Gyakran egységes nemzetek által vagy nemlétező fegyverek ezeknek az őszák erődíjnek az ősszecsapásai. Ugyanakkor ezek a sorhajók jelentették a hajóparádákban azt a fokot is, melyet a fa konstrukciós márg megengedett. A gőzgőp és vele együtt a gőpgőp a hajóparádák fejlődése után alig 20 év alatt megvetett a fa hadihajók parádáinak és változást hozott a hadviselésben. Mint azt fentebb írtam, az átmenet kezdete nem volt olyan gyors, mint a kereskedelmi hajózásban. Az első, vitorlával és gőzgőppel hajtott, hadihajó a 19. század 50-es éveiben jelent meg. Sőt! 1859 volt az az év, mikor az első jelentős változás történt. Ekkor jelent meg az első ézenciáncos hajó, a francia Gloire. Az időzárjel indokolt, mert a hajótest fegyverrel volt és ezt burkolták be 120 mm vastag vaslemezekkel. Az angolok, akik hozzászoktak ahhoz, hogy a Királyi Haditengerészetnek nincs vetélytársa, kezdetben megdöbbentek. De már egy év múlva a zrebocsajótták a Varrior nevű hadihajó (a hajóról egy ábként, mely ma múzeum, ezen a cmen íjtható páj kőp: www.hmsvarrior.org). Ha szabad egy kissé szándias kifejezéssel (nem ez a márföldkő volt a hadihajó parádákban). A hajótest ugyan teljes egészében kőicsoltvasból készült. A Varrior-hoz hasonló páncélos (vagy más kifejezéssel: vértett) megjelenése jelentette a fa hadihajó parádák és a gőgő. A be nem fejezett hajókat is páncélos borításal íjták el. Az újtközetre, melyben gőzgőppel hajtott páncélos hajók vettek részt, 1862 március 8.-án került sor az amerikai polgárháborúban. A Virginia és Monitor nevű hajók ősszecsapása a riáisi feltárást keltett. Mivel, noha a Monitor meghátrálásra kőnyszerítette a Virginiát, egyik hajó sem szenvedett súlyos sérülést, ezzel is bizonytva a páncélos elnyát a fegyverrel szemben. Másrészt a taktika újletett a tengeri hadviselésben (noha kteljesedésre márg vagy kellett vájni). A Virginia ugyanis márg a régi mádon oldalukkal volt felszerelve, így tehát harc közben csak a győőnek egy részét tudta használni. A Monitor kőtlővegő viszont már forgatható páncélos toronyba épített hajó, haladási irányát fegyverrel, folyamatosan táz alatt tudta tartani a pontját. 1862 az őrt is jelentő év, mekkor bocsajótták a zre az első vitorlázati nátkáli hadihajó, az angol Devastation-t, melynek hatásugara elérte a 300 tengeri mérföldet. Az 1860-as évek végén és a 70-es évek elején megkezdődött a páncélos hajók építése. Am ezek a flották egészen az első világháborúig nem játszottak jelentős szerepet a helyi háborúkban. Erdemel az 1866 július 20.-án Lissa szigetén a vőtt tengeri csata, ahol az osztrák-magyar flotta megverte az olaszokat. A másik jelentős újtközlet már a 20. században 1905 május 27.-én zajlott Csuzima szigetén, melyben a japánok szőrtették az orosz flottát. Vőgő a páncélos hajók parádáinak csőcsa és egyóttal a hadihajó korszakának kezdete pedig 1906 volt, mikor a zrebocsajótták az angol Dreadnought nevű hajó.